

Dagens frågor

Nordkoreansk propagandaoffensiv

Under det senaste året har Nordkorea bedrivit en tidvis mycket energisk propagandaoffensiv i västerländsk press. Den teknik man använder sig av är att köpa annonsplats i tidningar med stor spridning och där i helsidesformat framföra sitt budskap. Förra hösten gjorde man detta i bl a New York Times, Frankfurter Allgemeine Zeitung och här hemma i Dagens Nyheter. Texten var då som vanligt en hyllningssång till kommunistpartibossen Kim Il Sung, en man som utsätts för den sannolikt intensivaste personkulten i världen för närvarande, Mao Tse Tung ej undantagen. I modern tid torde bara kulten av Stalin och den gamle dominikanske diktatorn Trujillo kommit någorlunda i nivå med dyrkan av Kim. I den annons som det här var fråga om utnämndes han bl a till det 20e århundradets hjälte.

Det intressanta var nu att de företagsamma nordkoreanska propagandamakarna tydligt föresatt sig att utnyttja denna satsning maximalt. För att göra detta använde man sig av en lika enkel som fiffig metod. Inom »garnisonsstaten» Nordkorea, i dag ett av världens mest slutna samhällen, citerade man bl a den tidigare nämnda karakteristiken av Kim Il Sung, som stått att läsa i Frankfurter Allgemeine Zeitung utan att det för de nordkoreanska läsarna framgick att det inte var fråga om tidningens redaktionella uppfattning utan om propaganda på betald annonsplats. I Nordkorea finns det sålunda goda förutsättningar för en spridning av uppfattningen att Kim strängt taget allmänt utomlands anses som 20e århundradets hjälte. Vi har möjlighet att bedöma sanningshalten i detta budskap men det har inte medborgarna i Nordkorea. Tyvärr.

Vad som här nämnts var bara början. I augusti 1970 offentliggjordes i svit tre helsidesannonser bestående av tal av den store Kim Il Sung i Aftonbladet. Om man citerat ur dem för inhemsk konsumtion undandrar sig vårt bedömande, men på en punkt hade man åt-

minstone om inte finslipat så dock förbättrat propagandainstrumenten. Den tidigare annonsen publicerades i Sverige på tyska (!). Nu däremot var texten översatt till en visserligen knagglig men dock nödortoftigt begriplig svenska. Temat var den här gången den sk USA-imperialismen, vars bottenlösa uselhet man ville övertyga de svenska läsarna om.

Men historien är inte slut med denna insats. I september dök en ny helsidesannons upp, denna gång för omväxlings skull i Expressen, Nordens största tidning. Man hade i augusti övergått till att beteckna Kim Il Sung som »den högt ärade och aktade ledaren för 40 miljoner koreaner». Tyvärr finns det en hake i detta påstående. För att över huvud taget komma upp i siffran 40 miljoner är det nödvändigt att lägga ihop befolkningen i Nordkorea med den i Sydkorea. Kim Il Sung kontrollerar ännu blott Nordkorea även om han gärna vill ena landet under sin egid. I Sydkorea är dock fientligheten och misstron mot Kim och det kommunistiska Nordkorea vitt spridd. Detta gäller av allt att döma flertalet av befolkningen. Det förekommer regelbundet nordkoreanska raider och infiltrationer av guerillakrigare in på sydkoreanskt territorium. Som regel grips infiltratörerna inom några dagar antingen direkt av den lokala befolkningen eller av polis och militär efter tips från allmänheten.

Både i Sydkorea och i Nordkorea betraktas den nuvarande uppdelningen av landet som orimlig. Korea är ett land, som haft en lång historia som politisk enhet. Men båda parter vill genomföra en återförening på sina sinsemellan helt oförenliga villkor. I den maktkampen kan det vara viktigt att ha utomståendes stöd och sympati. I någon mån vill man kanske från nordkoreanskt håll hjälpa kommunistvänliga lobbygrupper i deras propaganda i väst. I Sverige söker Svensk-Koreanska föreningen med hittills begränsad framgång bygga upp Nordkorea som ett socialistiskt föregångsland, som ett mönster för utländer som vill utveckla sig ekonomiskt och

socialt.

I huvudsak torde dock syftet med propagandan vara att få ett mer allmänt stöd internationellt gentemot Sydkorea. Med de metoder man hittills använt riskerar man dock att motverka sitt syfte. Varje slogan i nivå med 20e århundradets hjälte bidrar inte bara indirekt till att höja Sydkoreas prestige. Den blir också en spik i likkistan för den svenska nordkorealobbyn.

Det svenska folkets urgamla rätt

att sig själv beskatta har sedan vår historias äldsta tider aldrig i princip satts ifråga. Kring denna rätt har riksen ståender och senare Sveriges riksdag noga slagit vakt; beskattningsrätten har hänförts till de rättigheter varöver endast folket självt genom sin riksrepresentation ägde förfoga. Inte ens det karolinska enväldet förmådde bryta denna princip. Karl XII utskrev visserligen skatter utan ständernas hörande. Men han stödde sig då på en lag från Karl XI:s tid, som medgav konungen rätt att i krig uttaga kontributioner.

Eftersom Sverige onekligen under nästan hela Karl XII:s regering befann sig i krig kunde kungamakten under lång tid utnyttja en rätt till skatteuttag, som ursprungligen endast avsågs vara en nödfallsutväg i en akut krissituation, föranledd av pågående krig.

Men tiderna förändras i vårt land. Aftonbladet har i en ledare den 16 oktober framfört ett krav som vid första påseende förefaller vara ett av tidningens icke ovanliga extremistiska hugskott och därför kunde få passera obemärkt. Kravet är emellertid inbyggt i en efter tidningens förhållanden seriös framställning av landets ekonomiska krissituation och bör då icke alldeles få stå oemotsagt. Aftonbladet säger nämligen att »en finansminister borde kunna vidta en skattehöjning över en natt utan att fråga riksdagen. Det parlamentariska ansvaret kan ändå utkrävas».

Hur då? Finansministern får ju förutsättas handla på hela regeringens vägnar och denna

regering skall i princip ha majoritet i riksdagen. Nästa val kan ligga ett till tre år fram i tiden. Fullmakten att höja skatterna utan riksdagens hörande skulle därför i sak ha den innebörden att riksdagen och dess vederbörande utskott ställdes utanför beslutsprocessen. Oppositionen skulle endast kunna framföra kritik i efterhand. Är det god demokrati – är det överhuvudtaget förenligt med den svenska riksdagens statsrättsliga konstruktion som ett arbetande parlament, en anslagsbeviljande, sakprövande och lagstiftande församling. Förvisso icke! Börjar man betaga riksdagen dess möjligheter till granskning, kritik och framförande av alternativa förslag på ett så centralt område som beskattningsrättens, då har man tagit ett avgörande steg i riktning mot att omvandla riksrepresentationen till allenast ett debattforum.

Vill, för den delen, Aftonbladet ge en borgerlig finansminister rätt att »vidta en skattehöjning över en natt utan att fråga riksdagen»?

Livets hårda lärarhögskola

Bland de många grupper studenter som blivit offer för de ständiga reformerna och den bristande planläggningen från utbildningsdepartementets sida befinner sig de nyvordna filosofie magistrarna i moderna språk, som nu söker vidareutbildning vid lärarhögskolan. De förutsättningar på vilka de för fyra år sedan baserade sina studier har under olika motiveringar ryckts undan en efter en, och i många fall står studenter med en examen, som i dag leder till alls ingenting.

Att tillströmningen varit osedvanligt stor är ju ett faktum, som de styrande har haft att räkna med ända sedan de berörda studenterna skrevs in vid universiteten. Att någon form av spärr till lärarhögskolan skulle bli nödvändig stod givetvis klart. I dag räcker följaktligen inte den konventionella filosofie magisterexamens sex betyg. Kompletteringar blir alltså nödvändiga. Det gäller då att läsa in ytterligare ämnen för att nå tillfredsställande poäng med ökad skuldsättning som följd.

Men vilka ämnen leder till en lämplig kombination? Mycket vaga upplysningar har här stått att få från studierådgivare, och förfrågningar hos SÖ har resulterat i divergerande besked från olika befattningshavare. Vårterminen 1970 fann förvånade studenter att de uppgifter, som lämnats i början av terminen angående lämplig ämneskombination, inte längre gällde vid slutet av samma termin, då ansökningarna till lärarhögskolan skulle lämnas in.

Under de aktuella studieåren har också lärarhögskolans studieprogram ändrats. Pedagogiken har bakats in i denna senare utbildning. De studenter, som redan fått sitt betyg i pedagogik enligt tidigare gällande fordringar, äger sålunda inte räkna detta till fullt värde. Åter en käpp i hjulet.

Sista ansökningsdagen för tillträde till lärarhögskolan vårterminen 1971 är den 10 december. Helt i stil med övrig brist på koordination sker sluttentamina i många ämnen fyra dagar senare. Den som då når tillräckligt antal poäng, kan alltså inte söka dit förrän terminen efter och kan se fram emot ett sysslöst och dyrt halvår.

Hitills har eleverna vid lärarhögskolan haft lön. Den skall nu från höstterminen 1971 upphöra – ännu en förutsättning som kommit bort. Vid detta stadium är studenten ofta gift, har skaffat våning och åtagit sig andra ekonomiska förpliktelser i förlitan på denna lön. Då kursorten ofta är en annan än hemorten måste alltså nya studiemedel anskaffas för att täcka ökade levnadsomkostnader. Har hans eller hennes make egen inkomst på 8 820 kr eller högre per termin, reduceras det statliga studielånet gradvis, och pengar måste skaffas på annat sätt. Här har staten plötsligt och högst oberäkneligt tagit sin hand från den unge i det sista och avgörande stadiet av hans utbildning.

Visst är det beklagligt att tillströmningen till vissa ämneskombinationer blivit alltför stor, men klara linjer och metodisk uppläggning hade kunnat undanröja många här skisserade

missförhållanden. När studieplaner ändras under pågående studier, fordringarna höjs ryckvis och tidigare förmåner uteblir, motverkar myndigheterna själva syftet med den breddade utbildningspolitiken. Staten ger med den ena handen och tar med den andra. Det kan medges att här nämnda kategori studenter fallit offer för svårigheter vid övergången till den nya studieordningen, men man har anledning att befara, att många studenttågningar under lång tid framåt kommer att befinna sig i samma predikament. I stället för att vara undantag tenderar övergångsstudierna att bli regel – om man nu kan tala om regler, så länge studenternas framtid ligger i händerna på hrr Carlsson och Moberg. Vad rättssäkerhet – i administrativ mening – innebär, vill de eller kan de inte förstå.

Chronsough in memoriam

En av de nya samhällsmedvetna lärarna, Anders Ringblom, har begått en artikel i ABFs tidskrift »Fönstret», som man läser med stigande spänning. Så sällsynt som det perfekta pekoralet är i denna ofullkomlighetens värld är det med stilla tillfredsställelse man når fram till sista raderna: Es ist erreicht! Hr Ringblom har lyckats med den svåra konsten att prestera ett aktstycke som i aningslös självgodhet leder tanken till en annan framstående pedagogisk gestalt, John Chronsough.

Huvudtemat i hr Ringbloms verop över den nuvarande lärarkåren och motivet för hans krav på »att den enskilde läraren på något sätt måste förmås att omvärdera sin situation och att rekryteringen till lärartjänster på de högre utbildningsvägarna måste förändras» är lärarkårens konservatism. »Det finns ett gap mellan läroplanernas politiskt styrda målbeskrivning och deras tillämpning i verkligheten som grundas på lärarnas konservativa värderingar» anser hr Ringblom. Är alltså (frågar vi) lärarkårens konservatism orsaken till de oftast undermåliga studieresultaten i t. ex. språk, matematik, historia, geografi? Nej, problemet är ett annat! Enligt hr Ringbloms beskrivning av

verkligheten sökte sig »dagens lärare på de högre stadierna i enlighet med sin socialt avancerade bakgrund till ett statusyrke, han *identifierade sig uppåt* (Ringbloms kurs) med det väletablerade borgerskapet och gör för övrigt allttjämt så». Detta och andra skäl (bl a läraryrkets nutida låga »prestige») gör »att han vänder sig inåt mot de egna leden och mot ett snävt akademiskt kollegialt tänkande vilket i sin tur effektivt blockerar hans möjligheter att helt och fullt inordna sig i och känna ansvar för den nya skolan. Ty den kräver ju av honom lojalitet gentemot de stora men för honom relativt okända socialgrupperna – alltså i praktiken ett krav på »identifikation nedåt»! Följaktligen kräver hr Ringblom att samhället skall »skaffa sig garantier för att dess trots allt rejält avlönade lärare ställer sig solidariska till de mål och riktlinjer för utbildningen som tagits på demokratisk väg». Han upplyser också att det sagda är »giltigt för skolväsendet i dess helhet inklusive den undervisning som meddelas vid universitet och högskolor».

Hur urvalet av de nya lärarna med »identifikation nedåt» skall gå till eller hur garantier-na för att den äldre lärarkåren fäktar efter den politiska tabellen skall se ut, sägs inte. Så småningom lär väl statsrådet Moberg, som nyligen

ex officio uttryckt önskemål om förändrad rekrytering till läraryrket, ge besked i den riktningen.

Det fascinerande med den litterära personligheten John Chronsough är som bekant att man inte kan diskutera med honom. Han är så fastlåst vid ett till sina auktoriteter byggt tänkande att varje saksak studsar tillbaka likt hedningarnas pilar mot de troendes pansar. Förmodligen lönar det sig därför inte att påpeka för hr Ringblom att de personer, som han apostroferar som »den pedagogiska reaktionens väloljade språkrör» veterligen icke definierar jämlikhet »såsom identisk med likhet». Snarare får de förmodas ansluta sig till hans egen beskrivning: »ett idealt och önskvärt förhållande mellan inbördes olika personligheter», låt vara att de i sina skrifter försökt uttrycka detta med någon grad av precision och konkretion. Förmodligen lönar det sig inte heller att säga honom att även personer ur »borgerskapets» led kan känna samhällsansvar och socialt engagemang.

Får vi därför föreslå hr Ringblom att som ett led i sin fortsatta lärarutbildning läsa August Bondeson och tidskriften »Fönstret» att byta till ett mer passande namn – t ex »Källarluckan».

KOMPETEHSKRAV? NÄR DET FINNS PARTIBÖCKER!



Utbildningsministerns nya giv